KADRO'NUN AMACI VE İŞLEVİ

14 Ocak 2026

Yıldırım Koç

Şevket Süreyya Aydemir, *İnkılâp ve Kadro* kitabının 1968 yılında bazı değişikliklerle yapılan ikinci baskısına yazdığı önsözde KADRO'nun amacını ve işlevini şöyle özetlemekteydi:

> *"İnkılâpçı bir milli dinamizmin ve millî bir ruh içinde 'imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir millet' ülküsünün, böylece aşırı sınıflaşmalara ve er geç sınıf kavgalarının keskinleşmesi yoluna kayışı, 1923-1938 arasında hakikaten korkulan bir haldi. O devre içinde yazılan İnkılâp ve Kadro'da, baştan sona bu korkunun ve ona karşı çıkışın şuurlaşması çabasını göreceksiniz." (*Şevket Süreyya Aydemir, *İnkılâp ve Kadro,* İkinci Basım, Bilgi Yayınevi, Ankara,1968*;20)*
>
> *"Görüşlerimize göre eski Türkiye, zaten bir yarı sömürgeydi. Harap, sermayesiz bir ülkeydi. Sanayisizdi. Şehir, kasaba ayân ve eşrafı ve toprak ağaları ile, İstanbul ve İzmir'de yabancı ülkelerle ticari hareketlere aracılık eden dar ve zayıf bir levantenler zümresinden başka keskin sınıf ayrılıkları yoktu. O halde çağdaş sınıf ayrılıklarının doğmasını, tabiî karma bir ekonomi düzeni içinde önlemek pek âlâ mümkündü."* (Aydemir,1968;20)

KADRO Dergisi, bir taraftan Şevket Süreyya'nın 1920'li yıllardan beri savunduğu "sosyalizme yönelik kapitalist olmayan yol" stratejisinin, diğer taraftan Mustafa Kemal Paşa'nın Türkiye'nin ve dünyanın somut şartlarının gerçekçi bir değerlendirmesine dayanan bağımsızlıkçı, milliyetçi ve demokratik bir sosyalizm modelinin ("devlet sosyalizmi") örtüşmesi olarak, bu iki yaklaşımın uyumlu olduğu 1932-1934 döneminde yayımlandı. Ancak her iki strateji de, Sovyetler Birliği'nde Stalin döneminin yaşandığı ve 1928 yılından itibaren dünyada gerginliğin arttığı koşullarda açıkça sosyalizmden söz etmedi; ancak hedef ve uygulamalar (devlet sosyalizmi, halkçılık, planlı ekonomi, vb.) Türkiye'ye özgü bağımsızlıkçı, milliyetçi ve demokratik bir sosyalizm doğrultusundaydı.

Açıkça sosyalizmden söz edilmemesinin birkaç nedeni olsa gerek.

Birincisi, bu dönemde Sovyetler Birliği'nde sosyalizm adına yapılan baskıcı uygulamalardır. Stalin'in baskıcı yönetimi altındaki bu uygulamalar, 1936-1937 yıllarında Komünist Partisi'nin, Kızıl Ordu'nun ve Sovyet bürokrasisinin üst kadrolarından birçok kişinin işkenceyle alınmış itirafları sonucunda kurşuna dizilmelerine kadar gelişti.

İkinci neden, Avrupa ülkelerinde kendisini "sosyalist" olarak nitelendiren siyasi partilerin emperyalist politikaları ve sömürgeciliği destekleyen çizgisiydi.

Üçüncü neden de, Kadro'yu çıkaran 6 kişinin 4'ünün geçmişte eski TKP ile olan ilişkileriydi.

Dördüncü neden, Mustafa Kemal Paşa'nın "kadir-i mutlak" olmaması, büyük gücüne karşın bazı engellemelerle karşılaşmasıydı. Bu durumu Şevket Süreyya Aydemir, 11 Kasım 1970 günlü *Milliyet*'te yayımlanan yazısında şöyle anlatıyordu:

> *"Bu Teşkilatı Esasiye Kanununun sözcüsü Celal Nuri Bey'di. Celal Nuri Bey meşrutiyet devri iradecilerinin sayılı münevver önderlerinden biridir. Fakat 1924 Anayasası Meclis'e geldiği zaman görüldü ki, bu Anayasa keza Türkiye'de inkılâbı sona ermiş saymaktadır. Çünkü Anayasayı Meclis'de hükümete takdim eden Celal Nuri Bey demektedir ki: 'İnkılâbımız artık zirve noktasına varmıştır.' (…)*
>
> *"Bence bizim inkılâbımızın, bizim kurtuluş hareketimizin ilk kısırlaştırılma teşebbüsü 1924 Anayasası ile başlar. Nitekim Gazi Mustafa Kemal bu Anayasaya muhalefet etmiştir. Evvela demiştir ki, bu Anayasada mevcut olan ve lâikliğe aykırı olarak bu devleti bir İslam devleti olarak gösteren bu maddeyi kaldıralım.*
>
> *"Meclis ve Anayasa Encümeni bu maddeyi kaldırmamıştır. Ondan sonra demiştir ki: bu Anayasanın maddeleri hakkında bana veto hakkı verin. Keza, Anayasa Komisyonu ve Meclis ileri gelenleri bu veto hakkını Mustafa Kemal'e vermemişlerdir. O vakit denilmiştir ki; 'Bu veto hakkı Mustafa Kemal'e bir diktatör yetkisi verir ve Meclis'in kararları üzerinde ve Meclis'in kontrolünden çıkan müdahaleleri olabilir.'*
>
> *"En garibi, Atatürk'e karşı veto hakkında bu kadar titiz davranan insanlar, Meclis'in en münevver insanlarıydı; Şükrü Saraçoğlu, Mahmut Esat, Hasan Saka ve saire gibi."*

Şevket Süreyya'nın girişimine engellemeler 15 Ocak 1931 günü gerçekleştirilen konferans sonrasında hemen başladı:

Konferans sonrasında "İlk yankı, şu oldu: Halk Partisi içerisinde yeni bir cereyan doğmuştur. Halk Partisi kendi içinden bir cereyan yaratmaktadır. (…)

"Recep Peker'e uzunca bir mektup yazarak hareketin aslında fırkanın içinde, fırkanın fiili prensipleri içinde mevcut olan bazı fikri değerlerin tartışılması mahiyetinde olduğunu, bunun yeni bir cereyan, parti içinde yeni parçalanma gibi alınmaması gerektiğini bildirdim." (Şevket Süreyya Aydemir, "Kadro Hareketi", *Milliyet, 14.11.1970;* Mektubun tam metni için bkz. "Şevket Süreyya'nın Recep Peker'e Telgrafı ve Mektubu", İlhan Tekeli-Selim İlkin, *Bir Cumhuriyet Öyküsü, Kadrocular ve Kadro'yu Anlamak,* Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2003;549-551)

Şevket Süreyya, *İnkılâp ve Kadro* kitabını ve KADRO'yu, Mustafa Kemal Paşa'nın uygulamalarının kuramsal formülasyonu olarak sundu. *İnkılâp ve Kadro*'nun ilk baskısında kapakta "*İnkılâp ve Kadro* ***(İnkılâbın İdeolojisi)***" yazıyordu. Şevket Süreyya Aydemir, 18 Kasım 1970 günkü *Milliyet*'te yayımlanan yazısında şöyle diyordu: "Burada bir noktayı belirtmek isterim. Kadro'nun yazı ve münakaşalarında Atatürk'ün fikirlerinden ilham alındı. Mesela İnkılap ve Kadro kitabında -ki Atatürk'e tasarısı sunuldu ve büyük takdir gördü- tek yerde Atatürk'ün adı geçmez. Fakat Atatürk'ün prensipleri geçer. Kadro hareketinde de böyledir. Nitekim karşı taraf bundan da faydalanmak istemiştir. Ve bir defasında Atatürk, 'onlar benim arkadaşlarımdır. Benden direktif alıyorlar. Elbet beni yazmıyacaklar, eserimizi yazacaklar' demiştir."

Ancak CHP Genel Sekreteri Recep Peker KADRO'ya karşı bir tavır içindeydi. Recep Peker'in engelleyici tavrı, Atatürk'e başvurularak aşılabildi. Bu süreçte Yakup Kadri'nin önemli katkısı oldu.

Şevket Süreyya Aydemir, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun önemini, 10 Kasım 1970 günlü *Milliyet*'te şöyle anlatıyordu: "Gazi Mustafa Kemal'in yakınıydı. Yakup Kadri, Kadro'nun Çankaya'da, hükümet nezdinde, Meclis'te, partide sözcüsü, koruyucusu, daha doğrusu elçisi oldu."

Şevket Süreyya Aydemir, Yakup Kadri'nin önemini 15 Kasım 1970 tarihli *Milliyet*'te de şöyle anlatıyordu*:* "Atatürk'ün yakınıydı. Hemen her gün Atatürk'ün sofrasında idi ve partinin adamıydı. Meclis'te mebustu. Memlekette yazardı, tanınmış bir edibimizdi. Arkasında gölgeli hiçbir şey yoktu. Mütareke devrinde İstanbul'da Milli Mücadeleyi, İstiklal Savaşını celâdetle müdafaa eden birlik kalemden en önde gelendi. Bunun için Yakup Kadri gibi bir önder arkadaşın, bir önder işbirliği elemanının bulunmuş olması hakikaten hareketimizi çok kolaylaştırdı ve o zaman Kadro dergisini yayınlamaya başladık."

KADRO'nun sahibi Yakup Kadri, *Politikada 45 Yıl* isimli kitabında Recep Peker'in tepkisini ve yaşadıkları zorluğu şöyle anlatmaktadır:

"O sıralarda, beş altı fikir arkadaşımla çıkarmakta olduğum «Kadro» adlı dergide yazılan bazı tenkit yazıları üzerinde CHP Genel Sekreteri Recep Peker'le yaptığım tartışmalardan anlamıştım ki, devrimcilik ve devletçilik vasıflarını taşıyan bu Parti, bizim Kadro'da İsmet Paşanın nüfuz suistimallerine dayanan servet iktisaplarına karşı almağa çalıştığı politik ve idari tedbirlere paralel olarak açtığımız fikir mücadelesinin meydana koyduğu problemleri hiç de mühimsememektedir. Nitekim, bir gün Recep Peker'e aramızda tartışma konusu olan yazılarla ne demek istediğimizi, ne kadar tehlikeli bir ekonomik ve sosyal hastalığın teşhisini yaptığımızı uzun uzun anlattıktan sonra, o, dudaklarını bükerek bana şu cevabı vermişti:

" 'Teşhisiniz yanlış ya da 'kasten' mübalağalı. Siz sağlam bir vücutta mutlaka vahim bir illet bulmak hevesine düşmüşsünüz ve araya taraya gördüğünüz küçük bir sivilceye 'şiripençe' adını takmışsınız.'

"Rahmetli dostum Recep, bazan kaba olacak derecede tok sözlü bir insandı. Fakat, ben bu halini mizacının taşkınlığına vererek kendisiyle bundan daha sert konuşmalarımızda bile onu daima mazur görmüşümdür. Mesela, «Kadro»yu çıkarmazdan önce, Parti disiplinine aykırı bir harekette bulunmamak endişesiyle ona gidip Atatürk devrimlerinin fikri ve ilmi izahını yapacak, daha doğrusu, CHP'nin «avant-garde» (öncü) organı vazifesini görecek bir dergi çıkarmak istediğimi söylediğim vakit Recep Peker, Genel Sekreterlik odasının pencere camlarını sarsan bir sesle bağırarak:

" 'Bu salahiyeti nereden alıyorsun? Böyle bir organı çıkarırsak ancak biz çıkarabiliriz,' vs. vs. diye gürül gürül gürlemişti de ben yalnız hazin hazin gülümsemekle yetinmiş ve kendisine karşı hiçbir kırgınlık duymaksızın dilediğim müsaadeyi Atatürk'le İsmet Paşa'ya başvurarak almıştım.

"Ama, bu yüksek müsaadeler sayesinde 'Kadro' yayınlanmağa başladıktan sonra dahi dostum Recep gene benimle uğraşmaktan bir an hali kalmamıştı. Ayda bir çıkan o iki üç formalık mütevazi fikir dergisi, iki buçuk yıl boyunca CHP Merkez İdare Heyeti'ni ikide bir Çankaya Köşkü'ne taşındıran ve Atatürk'ün başını ağrıtan bir mesele, bir dava haline girmiş, daha doğrusu, benimle arkadaşlarım aleyhine türlü türlü şikayetlere yol açmıştı.

"Umumiyetle neydi o şikayetlerin konusu? En önce, dergiye verdiğimiz ad: Başta Recep Peker olmak üzere, CHP Merkez İdare Heyeti'ne göre, 'Kadro' sosyalist partilerde 'cadre' tabirinden alınma yabancı bir sözdü (!) ve içindeki yazılarda da yabancı ideolojilerin kokusu vardı.

"Oysa, 'kadro' sözü Osmanlı Saltanatı devrinden beri 'Memurin Kadrosu', 'Kadro Harici' vs. şeklinde resmi dilimize geçmiş, yerleşmiş bulunuyordu ve bizim bu adı alışımızın sebebi bir devrim Partisinin, her şeyden önce, bir fikir ve ideal çerçevesi içinde yürütülebileceği kanısına dayanıyordu. Recep Peker'in icad ettiği altı oklu flama böyle bir çerçevenin yerini tutamazdı. O altı okun neyi işaret ettiği gerçek manasıyle anlaşılmadıkça nihayet birer 'remiz'den ibaret kalırdı. İşte, biz, sözü geçen dergide bu remizleri çözmeye, yani bunlar altındaki ilkeleri bütün vuzuhuyla açıklamaya çalışıyorduk.

"Bu ilkelerden en anlaşılmayanı da 'devletçilik'ti. Millet Meclisi'nde bile bazı kimseler bunun bir ekonomi sistemi olduğunu bilmiyor; buna devlet tarafını tutmak gibi bir mana veriyordu. İş başında bulunanların çoğu ise Devletçilik'le devlet monopolculuğunu birbirine karıştırıyor ve ilk sanayileşme hareketimiz, bu yüzden, bir türlü beşinci okun gösterdiği istikamete yönelemiyordu. İsmet Paşanın 'affairiste' adını taktığı iş adamlarına gelince, bunların devletçilikten anladıkları şey ise sırtlarını devlet nüfuzuna dayayarak kendi çıkarlarını sağlamaktan ibaretti.

*"İşte, biz yukarıda sözü geçen her iki yanlış anlayışa karşı bir cephe kurmuş bulunuyorduk. Tamamıyla fikri bir mahiyet taşıyan bu cephede gerçek devletçilik anlamını savunurken dayandığımız delilleri, muarızlarımızın iddia ettikleri gibi yabancı ideolojilerden, hatta ekonomi politik kitaplarından değil, ancak ve ancak memleket gerçeklerinden alıp çıkarıyorduk. O gerçeklerin ışığında gördüğümüz Türkiye, yarı sömürge durumundan henüz kurtulmuş, milli ekonomi bünyesi henüz 'rüşeym' halinde bir ülke idi ve siyasi bağımsızlığına kavuştuğu güne kadar yüz elli, iki yüz yıl boyunca, mali ve iktisadi kaderi yabancı unsurların iradesine tabi olarak yaşamağa alışmış Türk milleti iş ve teşebbüs alanında nereye· yöneleceğini, ne yapacağını bilmez bir halde idi ve onu, böyle bir durumda kendi haline bırakmak ancak başıbozuk bir ekonomi ortamına yol açabilirdi ki, bundan da yalnız yukarıda bahsi geçen 'affairiste'ler faydalanır ve işin asıl en mühim tarafı, Milli Kurtuluş savaşımızın başlıca hedeflerinden biri olan iktisadi bağımsızlığımıza ulaşmamız imkan dışına çıkardı." (*Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, Politikada 45 Yıl,* Bilgi Yayınevi, Ankara, 1968;93-96*)*

İnkılâp ve Kadro'nun birinci baskının Önsözü'nde bu çalışmaların geçmişi (kitabın ikinci baskısında dili sadeleştirilerek) şöyle anlatılıyordu:

"Bu kitabın küçük bir hikâyesi vardır:

"İnkılâp ve Kadro'nun İnkılâp kısmı, 15 Ocak 1931'de, Türk Ocakları Ankara Umumî Merkez binası salonunda verilen bir konferansın genişletilmiş şeklidir. O zaman bu konferans, Türk Ocakları Merkez Heyetini teşkil eden ve Ocağın kurulduğu günden beri Ocak hareketlerinde önderlik mevkilerini haklı bir şerefle muhafaza etmiş olan şahsiyetler tarafından ilgiyle izlenmiş, eleştirilmişti. Bunun üzerine Merkez Heyeti Reisliği, böylece başlayan tenkit ve tartışmaların bütün Ocak şubelerine yayılmasını faydalı buldu. Konferansın basılması ve bütün şubelere dağıtılması arzusu belirdi. Fakat Ocak'ta başlayan tartışmaların Ocak dışına yayılmasıyla beraber aldığı yön ve bazı gazeteler tarafından bu konferansın C.H.P. içinde yeni bir ideoloji cereyanının başlangıcı şeklinde yorumlanması, bizi bu tartışmaları yaygınlaştırmaktan çekinmeğe ve konuyu, daha anlaşılır bir şekilde işlemeye sevk etti.

*"Yapılan değişiklik ve eklerden sonra meydana gelen bir broşür, 20 nüsha olarak çoğaltılarak, fikir ve inkılâp işlerinde öncü mevkiinde bulunan şahsiyetlerin tenkitlerine arzedildi. Başta Atatürk olmak üzere Parti ve Türk Ocağı Önderleri ile seçkin yazarlarımıza sunuldu." (Aydemir,1968;29-30) (Kitabın ilk baskısında son paragraf şu şekildedir: "Yapılan ilk tadil ve ilâvelerden sonra meydana gelen broşür, mahdut miktarda teksir olunarak, fikir ve inkılâp işlerinde rehber mevkiinde bulunan zevatın tenkidine arz edildi." (*Şevket Süreyya*, İnkılâp ve Kadro, İnkılâbın İdeolojisi,* Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul, 1932;I)

Şevket Süreyya inkılâbın kuramının formülasyonunda kendi rollerini şöyle ifade etmektedir:

"Milli İstiklal Harbi ile maddeten tecelli eden milli kurtuluş hareketinin kendi ideolojisini kısa bir zaman içinde ve müdevven bir fikir sistemi halinde meydana getireceği tabii idi. Ve bu fikrî verim, Türk inkılap münevverliğinin mukadder bir vazifesi olacaktı. Çünkü milli kurtuluş hareketlerinin tarihi neşrini teşkil eden

tezatlar en evvel ve en ziyade Türkiye'de keskinleşmiş, bu hareket ilk idare edicisini Türkiye'de bulmuş ve ilk zaferini Türkiye'de kazanmıştı. Bu tarihi şartların fikrî bir sentezi olan milli inkılap ideolojisinin de ilk evvela Türkiye'de tedvinine çalışmamak, bizzat bu tarihi şartların Türk milletine, maddi sahada olduğu gibi fikrî sahada da, hazırladığı rehberlik vazifesini görmemek demek olurdu." (Şevket Süreyya, "Milli Kurtuluş Hareketleri Hakkında Bizim Tezimiz," *Kadro*, sayı 12, Aralık 1932;43)

"Filhakika, Türk inkılabının kendi fikrî mesnedini yapabilmesi için, kendi ideolojisini, kendi yetiştirdiği münevver neslin şuuruna sindirmesi lazımdır. Çünkü ilk anlarında, ancak en ileri inkılap mümessillerinin ruhunda tekevvün eden inkılâp prensipleri, yine ancak şuur sahasına indiği zamandır ki kendi neslini yaratmış ve bu nesil içinde yerleşmiş sayılabilir. Yoksa inkılâp neslinin şuurunda müdevven bir telakki sistemi halinde yaşamayan, yahut da mesela vatan gençliğinin yalnız hissî bağlarına dayanan bir inkılâp akışı, hiç bir zaman manevi mesnedini tam yaratmış olamaz.

*"Bu itibarla biz, inkılâbımızın, kendi nazari esaslarını ilimleştirmek ve tedvin etmek yolunda bugün giriştiği asil mesaiyi, bilhassa inkılap kürsülerinin ve onların gayesine yardımcı olan neşriyatın idealistçe araştırmalarını bizzat atimizin emniyeti hesabına yeni bir zıman sayabiliriz." (*Şevket Süreyya, "Yeni Devletin İktisadi Fonksiyonları," *Kadro*, sayı 29, Mayıs 1934;5)

KADRO, Recep Peker ve CHP yönetimindeki bazı kesimlerin tüm engelleme çabalarına rağmen üç yıl yayımlandı ve Mustafa Kemal Paşa'nın gerçekleştirdiklerini ve gerçekleştirmeye çalıştıklarını, "sosyalizme yönelik kapitalist olmayan yol" veya "devlet sosyalizmi" anlayışıyla yansıttı; *İnkılâp ve Kadro* kitabının ilk baskısının kapağında yer alan "İnkılâbın İdeolojisi"ni anlattı. Amaç, CHP yöneticilerinin, üst düzey bürokratların ve ülke aydınlarının Kemalist Devrim konusunda bakış açılarını genişletmek ve onları eğitmekti. Kadrolaşma, kitleselleşme veya iktidara gelme gibi bir amaç söz konusu değildi. Amaç, iktidarda olan Mustafa Kemal Paşa'nın "yukarıdan aşağıya" gerçekleştirmeye çalıştığı devrime kuramsal düzeyde katkıda bulunmaktı. 1960'lı yıllarda benzer bir program savunan Doğan Avcıoğlu ise, Türkiye'nin emperyalizmin kontrolü altına girdiği bir dönemde, böyle bir programı hayata geçirebilmek için iktidara gelmesini umduğu askerlere güveniyordu.

KADRO'nun bu amaca ne ölçüde hizmet edebildiğini değerlendirebilecek ölçüt ve bilgiler yoktur. Ancak, CHP Genel Sekreteri Recep Peker'in KADRO'ya olumsuz bakışı, alternatif bir yayın organı olarak ÜLKÜ'nün yayınlanması, KADRO'yu çıkaranlardan 4'ünün eski komünistlik sicili ve bazı başka nedenlere bağlı olarak, KADRO'nun baskı sayısı ve dağıtımı sınırlı kalmıştır: "Dergilerin kaç adet basıldığını gösteren güvenilir bilgi mevcut değildir. Kadro dergisi özelinde iki ayrı rakam verilmektedir. Bir kaynakta belirtildiğine göre, Kadro dergisi aylık 3000 adet basılmıştır, fakat *Yeni Adam Dergisi*'nde çıkan bir yazıdaki başka bir yoruma göre, Kadro dergisi 1934 yılında aylık 800 adet basılmıştır. Güvenilir bilgi eksikliği dergilerin finansmanı konusunda da geçerlidir. (Mustafa Türkeş, *Kadro Hareketi, Ulusçu Sol Bir Akım*, İmge Kitapevi,Ankara,1999;96)

Şevket Süreyya ve arkadaşları, Türkiye'de işçi sınıfının gelişmemiş ve sınıflar arasındaki çelişki ve çatışmaların önemsiz olduğunu, ekonomik ve toplumsal hayatın her alanında devletin ağırlık koymasıyla ve halkçılık politikasıyla insanların temel ihtiyaçlarını karşılamasıyla, sınıf çatışmalarının olmadığı bir süreçle, "imtiyazsız sınıfsız bir toplum"a ulaşılabileceğini düşünüyor ve amaçlıyordu. Bu düşünce, özellikle Komintern'in 1920 yılındaki ikinci kongresinde kapitalist aşamanın yaşanmadan aşılabileceği konusundaki tezlere uygundu.

Sovyetler Birliği 1928-1932 döneminde birinci beş yıllık planını başarıyla dört yılda tamamlamıştı ve Türkiye'ye yardım edebilecek durumdaydı. Nitekim, Sümerbank'ın Kayseri ve Nazilli fabrikalarının kuruluşunda gerek kredi, gerek teknik yardım Sovyetler Birliği'nden alındı. Sanayileşmiş bir Sovyetler Birliği, "sosyalizme yönelmiş kapitalist olmayan yol"dan veya "devlet sosyalizmi" uygulamalarıyla sosyalizme barışçıl biçimde geçiş için olanaklar sağlayabilecek durumdaydı. Bu gelişme de, Şevket Süreyya'yı 1931-1932 yıllarında bu stratejinin olanaklı olabileceği konusunda cesaretlendirmiş olmalıdır.

Ancak Şevket Süreyya'nın amacı bununla kalmıyordu. Amacı, Türkiye'deki kurtuluş savaşının başka ülkelere de önderlik etmesiydi. Bu doğrultudaki görüşleri çeşitli biçimlerde ifade edildi. Bu yaklaşım, yeni bir dünya savaşına doğru gidildiği bir dönemde Türkiye'nin ittifak politikalarına zarar verebilecek, Türkiye'yi sıkıntıya sokabilecek bir politika önerisiydi. Nitekim Türkiye'nin bu doğrultuda somut bir

girişimi olmadı. Kadro'nun 1934 yılı sonu ve 1935 yılı başında yayına son vermesinde Mustafa Kemal Paşa'yla bu konudaki farklılık da bir etmen olmuş olabilir.

Şevket Süreyya'nın önerdikleri, kapitalizmin ve sosyalizmin dışında bir ÜÇÜNCÜ YOL değil, sosyalizme geçişte "sosyalizme yönelmiş kapitalist olmayan yol"du. Şevket Süreyya Aydemir bu çizgisini 1924 yılında yayımladığı *Lenin ve Leninizm* kitabından başlayarak, 1976 yılında ölümüne kadar tutarlı bir biçimde sürdürdü.

KADRO, 1928 yılı ortalarına kadar Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeliğini sürdüren, bağımsızlıkçı ve milliyetçi bir sosyalizmi savunduğu için bu görevinden Komintern kararıyla alınan ve ardından TKP'den ayrılan Şevket Süreyya'nın, Türkiye'nin 1930'lu yıllardaki devrimci atılım döneminde "devlet sosyalizmi", halkçılık ve planlı ekonomi yoluyla sosyalizm doğrultusunda gelişme kuramını açıkladığı bir dergi oldu. İşçi sınıfının çok zayıf olduğu ve yoksul köylülüğün büyük toprak sahiplerine, tefecilere, şeyhlere, vb. karşı bir mücadelesinin bulunmadığı koşullarda, Mustafa Kemal Paşa'nın gücüyle "yukarıdan aşağıya" gerçekleştirilebilen süreci destekledi ve kuramsallaştırmaya çalıştı. CHP'nin üst kadrolarının engelleme çabalarına nedeniyle, o günkü etkisi sınırlı da kalsa, Türkiye'ye özgü bağımsızlıkçı, milliyetçi ve demokratik bir sosyalizm mücadelesinde önemli bir gelenek oluşturdu.